

بررسی تأثیر تحریم‌های بین‌المللی (شوک‌های اجتماعی، اقتصادی، سیاسی) بر شکل‌گیری ترومای سازمانی (مطالعه‌ای در سطح استان آذربایجان غربی)

اسکندر شیرازی

گروه مدیریت دولتی، دانشگاه پیام نور، تهران، ایران (نویسنده مسئول)

چکیده

هدف کلی تحقیق حاضر مطالعه تأثیر تحریم‌های بین‌المللی (شوک‌های اجتماعی، اقتصادی، سیاسی) بر شکل‌گیری ترومای سازمانی در سطح سازمان‌های استان آذربایجان غربی می‌باشد. تحقیق حاضر از لحاظ هدف کاربردی و از حیث روش در زمره تحقیق‌های توصیفی پیمایشی قرار دارد. جامعه آماری تحقیق حاضر مدیران و معاونان سازمان‌های دولتی سطح سازمان‌های استان آذربایجان غربی می‌باشد که تعداد آن‌ها ۸۱۲ نفر است، حجم نمونه آماری با استفاده از رابطه کوکران ۲۶۱ نفر برآورد و به روش نمونه‌گیری خوشه‌ای انتخاب شده است. ابزار جمع‌آوری اطلاعات پرسشنامه محقق ساخته تحریم‌های بین‌المللی و پرسشنامه ترومای سازمانی وی وان و هورمن (۲۰۱۵) می‌باشد که پس از سنجش روایی و پایایی و اطمینان از آن، در اختیار نمونه آماری قرار گرفت. برای تجزیه و تحلیل داده‌های آماری از روش‌های آماری توصیفی و استنباطی استفاده شده است. بدین ترتیب که برای طبقه‌بندی، تلخیص و توصیف داده‌های آماری از روش آمار توصیفی و پس از تعیین نرمال بودن توزیع داده‌ها به وسیله آزمون کلموگروف-اسمیرنف، در سطح استنباطی برای آزمون فرضیه‌های تحقیق از آزمون‌های همبستگی پیرسون و رگرسیون استفاده گردیده است. نتایج نشان داد که تحریم‌های بین‌المللی و ابعاد آن: شوک‌های اجتماعی و شوک‌های سیاسی و شوک‌های اقتصادی تأثیر مثبت بر شکل‌گیری ترومای سازمانی در سطح سازمان‌های استان آذربایجان غربی دارد. لذا می‌توان نتیجه گرفت که تحریم‌های بین‌المللی بر شکل‌گیری ترومای سازمانی در سطح سازمان‌های استان آذربایجان غربی مؤثر است.

واژه‌های کلیدی: تحریم‌های بین‌المللی؛ شوک‌های اجتماعی، اقتصادی، سیاسی؛ ترومای سازمانی.

۱-مقدمه

سازمان‌ها در دنیای متغیر امروز با توجه به تغییر و تحولاتی که در اثر مهارت‌ها، توانایی‌ها و رقبای فناوری ایجادشده، اجازه مدیریت به شکل سنتی را ندارند (کارتر و همکاران^۱، ۲۰۱۳)؛ و برای ماندگاری در عصر متلاطم و پر آشوب حاضر، نیازمند اندیشه‌های نو و نظریه‌های بدیع و تازه دارند. افکار و ایده‌های جدید مانند روحی در کالبد سازمان دمیده می‌شود و آن را در برابر طوفان‌های سهمگین حفظ می‌کند (فرج‌وند، ۱۳۹۶) و به مدد آن می‌توان از عمیق تر شدن و سرایت بی‌اطمینانی و نا آرامی به دیگر بخش‌ها جلوگیری کرد (شجری، ۱۳۹۳). سازمان‌های دولتی که به عنوان ابزارهای حاکمیتی در اجرای منویات حکومتی و خدمت‌رسانی به آحاد جامعه تأسیس و بر اساس گزارش بانک جهانی، در فرایند توسعه اجتماعی و اقتصادی جوامع نقش محوری دارند، نه تنها به عنوان فراهم‌کننده مستقیم رشد، بلکه به عنوان یک شریک، عامل تسریع و تسهیل در روند توسعه نیز محسوب می‌شوند همواره در معرض صدمات و آسیب‌های متعددی قرار دارند که از آن به عنوان ترومای سازمانی یاد می‌شود (دیپهیم پور و همکاران، ۱۳۹۷). ترومای سازمانی، ضربات روحی وارد شده از محیط خارجی سازمان است. امروزه ضربات روحی به عنوان پدیده‌ای مطرح می‌شوند که به طور گسترده در سازمان‌ها اتفاق می‌افتد و اما این در حالی است که به خوبی درک و فهم نشده است و عدم کنترل و مدیریت لازم در این خصوص، موجب ایجاد پیامدهای مخربی می‌شود سازمان‌ها به عنوان موجوداتی که به دنبال بقا هستند، باید از توانمندی لازم در خصوص مدیریت ضربات وارد شده به پیکره خود برخوردار باشند تا بتوانند در محیط‌های پر آشوب کنونی به حیات خود ادامه دهند. سازمان‌ها باید با فراهم کردن زمینه‌های لازم و اتخاذ راهکارهایی در خصوص جلوگیری از فشارهای روحی و روانی (که از اهمیت در خور توجهی برخوردار می‌باشد) بهبود وضعیت و محیط سازمان را موجب شوند. ضربه روحی و روانی در سازمان می‌تواند با تأثیر بر توانایی افراد، زمینه‌های از دست رفتن استعدادها و تحلیل انرژی سازمان را فراهم سازد. سازمان‌هایی که ضربات روحی و روانی در آن‌ها حادث می‌شود، معمولاً حالت رکودی به خود می‌گیرند و در صورت عدم مدیریت صحیح و عدم توانایی در به کارگیری فناوری مناسب، ورشکسته و از صحنه رقابت محو می‌شوند (سپهوند و زارع، ۱۳۹۶). عوامل بسیاری در بروز ترومای سازمانی می‌شود که در صورت بروز اثرات جبران‌ناپذیری در سازمان‌های که دچار تروما شده‌اند، افراد به صورت جمعی، احساس یاس و ناامیدی می‌کنند. آن‌ها دورنمای روشنی برای خود نمی‌بینند و این امر موجب افسردگی و از دست رفتن انرژی و انگیزه‌های کاری آنان می‌گردد (احمدی و شیرازی، ۱۳۹۳). از آنجایی که بی‌توجهی به ترومای سازمانی موجب صدمات جدی به سازمان شده و می‌تواند برای سازمان زیان بار باشد، لذا شناسایی عوامل ایجادکننده ترومای سازمانی از اهمیت بالایی برخوردار است (کولیوند و سرلک، ۱۳۹۵).

شوک‌های اقتصادی که در سایه جنگ اقتصادی صورت گرفته شامل استفاده از ابزارهای اقتصادی علیه یک کشور به منظور تضعیف اقتصاد آن کشور و در نتیجه کاهش قدرت سیاسی و نظامی و همچنین تغییر سیاست‌ها یا رفتار و حتی رژیم حاکم بر کشور موردنظر است (منظور و مصطفی پور، ۱۳۹۰). محدودیت‌های تجاری و محدودیت‌های مالی دو ابزار اصلی در اعمال جنگ اقتصادی محسوب می‌شوند که این محدودیت‌ها در سطوح مختلفی قابل اعمال هستند. در ایران به دلیل تحریم صادرات نفتی ایران، شوک‌های اقتصادی زیادی در سطح داخلی ایجاد نموده است از جمله شوک افزایش مخارج دولت، شوک افزایش عرضه پول و شوک نرخ ارز و توزیع نابرابر درآمدها در سایه تحریم‌های اقتصادی و بین‌المللی ایجاد شده است (نوفروستی و محمدی، ۱۳۹۰). مطالعات حوزه تحریم عمدتاً معدود هستند. عمده مطالعات از رویکردی حسابداری برای اندازه‌گیری هزینه‌های مستقیم تحریم بهره‌برداری نموده‌اند که نمی‌تواند تمام عوامل مورد نظر در مجاری اثرگذاری تحریم را پوشش دهد و از این منظر یک نقیصه به شمار می‌رود. در برخی دیگر از مطالعات از متغیرهای مجازی برای تعیین اثرات استفاده می‌شود که نمی‌تواند قابلیت لازم برای نشان دادن اثرات تحریم را همچون متغیر توضیحی از جنس تحریم داشته باشد. هدف

¹ . Carter et al

اصلی تحقیق حاضر بررسی تأثیر تحریم‌های بین‌المللی (شوک‌های اقتصادی، اجتماعی و سیاسی) بر ترومای سازمانی در سطح سازمان‌های استان آذربایجان غربی دارد؟

۲- ادبیات تحقیق

تحریم‌های بین‌المللی از جمله عواملی است که باعث وارد نمودن ضربات سنگینی در جنبه‌های مختلف به جامعه و سازمانها شده است. تحریم‌های بین‌المللی به اعمالی گفته می‌شود که از سوی یک کشور علیه کشور دیگر، به تنهایی یا به کمک کشورهای دیگر و برای مجازات این کشورها، با اهداف محروم ساختن آن‌ها از انجام برخی مبادلات یا وادار ساختن آن‌ها به پذیرش هنجارهایی معین و مهم (از دید مجریان تحریم) اجرا می‌شود. تحریم بین‌المللی دارای گونه‌های مختلفی است، و از آن جمله می‌توان به تحریم‌های سیاسی و اقتصادی و اجتماعی اشاره کرد. تحریم‌های شورای امنیت بر علیه ایران و به دلیل فعالیتهای هسته‌ای از سال ۲۰۰۶ آغاز شد و تا سال ۲۰۱۰ نیز ۶ قطعنامه در این خصوص صادر شد که در طی زمان بر شدت اقدامات آن‌ها افزوده شد. با توجه به مفاد قطعنامه‌ها، تحریم‌های اعمال شده از سوی شورای امنیت سازمان ملل بر علیه ایران از نوع تسلیحاتی، مالی و مسافرت افراد درگیر در بخش انرژی هسته‌ای و صنایع موشکی است. اگرچه درجه این تحریمها با تحریم‌های جامع فاصله زیادی دارد، ولی با این حال آثار آن‌ها در جامعه قابل لمس است و در پی آن آثار زیانباری حتی بر بخشهای تحریم نشده نظیر بخش سلامت و اغلب عوامل قدرت ملی نظیر اقتصاد، محیط زیست، کارایی نظام سیاسی، علم و تکنولوژی و عملکرد سازمانی، اجتماع و فرهنگ، امور نظامی و حتی امور فرامرزی تحمیل شده است (مختاری هشی، ۱۳۹۴).

۲-۱- تحریم

تحریم اقتصادی به زبان ساده عبارت است از منع صادرات یا واردات تمام یا بعضی از محصولات و کالاهای مورد نیاز کشور تحت تحریم و ایجاد محدودیت یا منع برخی فعالیت‌ها در این کشور. در زبان ما تحریم به عنوان معادلی برای واژه *sanction* متداول شده است که در این مفهوم، شامل تحریم‌های تسلیحاتی، مالی و اقتصادی، قطع روابط دیپلماتیک، قطع برخی روابط فرهنگی و ورزشی یا قطع برخی ارتباطات می‌شود. تحریم به عنوان ابزاری برای اعمال فشار، از قرن‌ها پیش مورد استفاده کشورها بوده و پس از تشکیل سازمان ملل متحد نیز این ابزار در شرایط مختلف توسط شورای امنیت این سازمان مورد بهره‌برداری قرار گرفته است. اینکه تاکنون تا چه اندازه این ابزار در خدمت صلح و امنیت جهانی بوده است یا در خدمت قدرت‌های بزرگ، موضوعی در خور بررسی است؛ اما با توجه به ارجاع پرونده هسته‌ای جمهوری اسلامی ایران به شورای امنیت و تقویت احتمال اعمال تحریم‌های بین‌المللی علیه ایران، موضوع پیامدهای احتمالی تحریم برای ایران از اولویت و اهمیت بیشتری برخوردار شده است که به شرح آن اشاره خواهد شد (نادمی و حسن وند، ۱۳۹۸). اعمال تحریم با توجه به تعداد شرکت‌کنندگان به سه نوع یک جانبه، چندجانبه و جامع یا فراگیر طبقه بندی می‌شود. تحریم یک جانبه اغلب اوقات فقط به یک کشور محدود می‌شود. در این حالت تحریم را فقط یک کشور در مقابل کشور دیگر انجام می‌دهد. در حالت چند جانبه، تحریم‌ها بیش از یک کشور صورت می‌پذیرد. در این صورت، ممکن است که دیگر کشورها، از کشور پیش رو در تحریم پیروی کنند و در نهایت تحریم جامع، همه کشورها در آن درگیر خواهند شد. لازم به ذکر است که انتخاب تنبیه اقتصادی می‌تواند از طریق یک سازمان بین‌المللی نظیر شورای امنیت انجام شود. شیوه اعمال تنبیه‌های اقتصادی می‌تواند به سه روش بایکوت، توقیف و مالی انجام شود (آل کجیاف و انصاریان، ۱۳۹۳). بایکوت در واقع به ممنوعیت واردات یک یا چند کالا از کشور هدف اطلاق می‌شود. این نوع تحریم باعث کاهش تقاضا برای کالاهای مهم صادراتی کشور هدف می‌شود. این نوع تحریم به کاهش درآمد ارزی و در نتیجه کاهش توانایی کشور هدف، برای خرید کالاهای اساسی مورد نیاز منجر می‌شود. با استفاده از این نوع تحریم می‌توان به برخی از صنایع خاص که نیازمند واردات کالاهای اساسی برای ادامه تولید هستند، آسیب وارد کرد. در این سیاست به دلیل آنکه کشور هدف قادر خواهد بود با دسترسی به بازارها و یا کشورهایی که از چنین تحریم‌هایی پیروی نمی‌کنند یا با ترفندهای گوناگون از تحریم عبور می‌کنند به تامین کالای خود بپردازند کارایی لازم را ندارد. شیوه تحریم از طریق

توقیف، صادرات کالاهای مهم به کشور هدف را تحریم می نماید. این روش، ابزار رایج و گسترده ای است که برای تنبیه کشور تحریم شونده استفاده می شود. البته این نوع ممنوعیت در صادرات، ممکن است جزیی یا کلی باشد، در نهایت تحریم مالی، وام دهی و یا سرمایه گذاری، کشور هدف را تعلیق یا محدود می کند. همچنین کشورهای تحریم کننده می توانند محدودیت های مضاعفی را برای پرداخت های بین المللی کشور هدف، نظیر مسدود کردن دارایی های خارجی برای اعمال فشار بیشتر انجام دهند (عنابستانی، ۱۳۹۲).

گونه های تحریم

- **تحریم تسلیحاتی**: تحریم های نظامی شامل تحریم تسلیحاتی اعم از تسلیحات متعارف و کشتار جمعی و منع کمک یا آموزش نظامی می شود. ماهیت این نوع از مجازاتها اساساً نظامی بوده و تضعیف توان نظامی طرف یا طرفین درگیر، هدف اصلی اعمال چنین مجازاتهایی است. تحریم های تسلیحاتی با منع ارسال و تدارک ابزارهای جنگ و سرکوب برای متجاوزان، شورشیان یا ناقضین حقوق بشر، به طور مستقیم باعث جلوگیری و کاهش مخاصمات نظامی می شود. تحریم نظامی در کل متداول ترین شکل مجازات بوده است. از سال ۱۹۹۰ تاکنون شورای امنیت سازمان ملل بارها به مجازاتهای تسلیحاتی علیه کشورهای مختلف توسل جسته است. در بیشتر این موارد تحریم های تسلیحاتی تنها بخشی از مجازاتهای وسیع تری بوده که بر این کشورها تحمیل شده است. در برخی از موارد تحریم ها علیه نیروهای شورشی به کار بسته شده اند (یاری و همکاران، ۱۳۹۷).

- **تحریم هوایی و مسافرت**: این نوع مجازاتها هم شامل مسافرت فردی یا گروهی از اتباع و اشخاص کشور تحت مجازات می شود و هم شامل عبور و مرور هواپیما و ناوگان هوایی؛ به عبارت دیگر مجازات منع سفر دو شکل دارد. منع مسافرت برخی اتباع فردی و ممنوعیت سفر تمام یا برخی از هواپیماهای کشور تحت مجازات به خارج یا پرواز هواپیماها از سرزمین های دیگر به داخل سرزمین دولت تحت مجازات. تأثیر اقتصادی و اجتماعی تحریم سفر اتباع فردی که از طریق منع صدور ویزا اعمال می شود بیشتر متوجه سران حکومت کشور تحت مجازات است؛ اما تحریم های هوایی تأثیرات دامنه دارتری دارد و باعث ضرر یا ورشکستگی شرکتهای هواپیمایی می شود که اغلب نیز تحت مالکیت دولت قرار دارند و در نتیجه باعث بیکاری و کاهش درآمد کسانی می شود که به فعالیت خطوط هوایی کشور تحت مجازات وابسته اند. به علاوه تحریم های هوایی ممکن است باعث کساد کالاهایی شود که به سفر هوایی وابسته اند و نیز امکان مسافرت به خارج در موارد ضروری از جمله ضروریات پزشکی را کاهش دهد. تحریم های مسافرتی ابتدا در سال ۱۹۹۰ و به موجب قطعنامه ۶۷۰ شورای امنیت سازمان علیه عراق به کار گرفته شد و از آن پس در موارد بسیاری از سوی این شورا علیه کشورهای مختلف اعمال گردید. لیبی، یوگوسلاوی، هاییتی، سودان، آنگولا، سیرالئون، افغانستان، لیبیا، کره شمالی و ایران کشورهایی هستند که چنین مجازاتهایی از سوی سازمان ملل علیه آنها یا اتباع آنها به کار گرفته می شود (نیکوگفتارصفا و ردادی، ۱۳۹۴).

- **تحریم دیپلماتیک**: مجازاتهای دیپلماتیک مستقیماً سران و رهبران دولت تحت مجازات را هدف قرار می دهد. در نتیجه اعمال مجازات، ویزای دیپلماتها و رهبران سیاسی ممکن است لغو شوند و آنها از شرکت در نهادها و سازمان های بین المللی منع شوند. امتناع سازمان ملل از مشارکت دادن حکومت نژاد پرست آفریقای جنوبی در سازمان از این نمونه است.

- **تحریم فرهنگی**: هدف از مجازاتهای فرهنگی، منزوی کردن کشور هدف و در واقع اعمال فشار روانی بر آن کشور است. هر چند تأثیر این نوع مجازات ممکن است در مقایسه با انواع دیگر مجازاتها اندک باشد، در هر حال نمی توان تأثیر نامطلوب آن را بر کشور هدف انکار کرد. ممنوعیت شرکت ورزشکاران یک کشور در رقابت های بین المللی را می توان نوعی مجازات فرهنگی دانست و همین طور محدود کردن ممنوعیت فعالیت هنرمندان یک کشور از سفرهای آموزشی، فرهنگی که نمونه عینی از مجازاتهای فرهنگی یک جانبه به شمار می روند از دیگر موارد است.

- **تحریم اقتصادی** تحریم های اقتصادی را می توان به اولیه و ثانویه تقسیم بندی کرد. در تحریم ثانویه دایره تحریم وسیع تر می شود تا حدی که کشور تحریم کننده اقدام به استفاده از ابزارهای تحریم اقتصادی می نماید که بدین وسیله با کشوری که

مورد هدف تحریم به عنوان یک کشور ضعیف قرار گرفته است از ابزار تحریم استفاده نماید. برای مثال باید دانست که ابعاد استفاده از تحریم می‌تواند حتی شرکتها را به انزوار کشانده و به عنوان گونه ای از مجازات برای آن‌ها در نظر گرفته شود. از سوی دیگر گاه تحریم ها از جانب شرکتها و گروه های مردمی و خصوصی علیه یک کشور است که از این نمونه می‌توان به تحریم مردم هند علیه استعمار انگلیس یا تحریم بازرگانان چینی علیه اشغالگران ژاپنی یا گاه تحریم‌های اقتصادی ملی از سوی یک دولت و یا دولت‌های دیگر به عنوان نمونه یاد کرد (نصیری، ۱۳۹۲).

از منظر دیگر تحریم‌های اقتصادی را می‌توان به تحریم‌های یک جانبه یا چند جانبه کشورها و یا تحریم‌های اعمال شده توسط شورای امنیت علیه کشورها تجزیه و تقسیم نمود. در حال حاضر تحریم‌های اقتصادی عمدتاً اقدامی یک جانبه از سوی آمریکا و یا اتحادیه اروپا یا جمعی از تحریم ها توسط سازمان ملل شامل می شود (آل کجیاف و انصاریان، ۱۳۹۳).

- **تحریم‌های تجاری:** تحریم‌های تجاری به شکل مستقیم، به دلیل وجود موانع قانونی کشورهای تحریم کننده باعث قطع و یا کاهش واردات این کشورها از کشورهای هدف می شود. از طرف دیگر، افزایش ریسک واردکنندگان از کشور صادرکننده تحریم شده، مانع صادرات غیرنفتی کشورها می شود که می‌تواند ناشی از ترس از تنبیه و تحریم کشورهای بزرگ اقتصادی باشد (کشورهایی نظیر ایالات متحده که اقتصاد بزرگی دارند، یعنی حجم صادرات و واردات آنها بسیار چشمگیر است و برای اکثر بنگاههای اقتصادی مهم هستند)

- **تحریم مالی،** بانکهای تجاری و بانک مرکزی امکان تجارت را برای صادرکنندگان کشورهای تحریم شده و واردکنندگان کشورهای مقصد بسیار سخت می کند و حتی از بین می برد. در نتیجه صادرات کشور کاهش می یابد.

- **تحریم دانش و تکنولوژی:** تحریم دانش و تکنولوژی می‌تواند از طریق کاهش قدرت تولید و رقابت پذیری شرکتها صادرکننده در رقابت با سایر شرکتها صادرکننده، امکان صادرات را کاهش می دهد. البته با توجه به توان دوزدن این نوع تحریم ها میزان تأثیرگذاری آن کم است (حسنوند و همکاران، ۱۳۹۷).

۲-۲- ترومای سازمانی

پات وی وان و شاننا هنرمن در سال ۲۰۱۵ با مبنا قرار دادن تعریف هنوارد استین (۱۹۹۹) ترومای سازمانی را این چنین تعریف نمودند:

"پدیده ای است که در صورت وقوع، شوک قابل ملاحظه ای به همه افراد و گروه های سازمانی و حتی به خانواده کارکنان وارد نموده و ساختارهای دفاعی و محافظتی سازمان را در هم می شکنند و احساس ناامیدی، یاس و دلسردی شدیدی بر سازمان حاکم می نماید" (کولیوند و سرلک، ۱۳۹۴)

در تعریفی دیگر، ترومای سازمانی بیانگر آن دسته از ضربات و شوک های وارده به سازمان است که معمولاً به دلیل سنء کارکرد یک یا چند رکن از ارکان سازمان نظیر افراد، اهداف، ساختار، فناوری و یا محیط به وجود می آید. به عنوان مثال هنگامی که مدیران و کارکنان سازمان (رکن افراد) به دلیل سوء عملکرد خود، موجبات بدنامی سازمان را فراهم نموده و چهره سازمان در ذهن جامعه و ذینفعان را تخریب می کنند، این امر باعث می شود جو سازمان از حالت عادی خارج شده و سازمان و کارکنان آن فشارهای روحی روانی و زیان های مادی معنوی قابل توجهی را تجربه نمایند (سرلک و همکاران، ۱۳۹۴).

ترومای سازمانی پدیده ای است که امروزه به طور گسترده اتفاق می افتد و این در حالی است که به خوبی درک و فهم نشده است. این پدیده می‌تواند در سه سطح تحلیل رایج سازمانی، یعنی در سطح فردی، گروهی و سازمانی و حتی فراسازمانی (جامعه) نمود پیدا کند و در صورت عدم کنترل و مدیریت لازم، آثار و پیامدهای مخربی از خود به جا گذارد. اصطلاح ضربه روحی از حوزه پزشکی اقتباس و به دنیای سازمان‌ها وارد شده است (سرلک و کولیوند، ۱۳۹۴). در رابطه با ترومای سازمانی تعاریف و نظریاتی ارائه شده که در جدول شماره ۱ مورد اشاره قرار گرفته است.

جدول ۱: تعاریف و نظریه های مربوط به ترومای سازمانی

منبع	تعاریف و نظریه ها
دوتن و همکاران ^۲ (۲۰۰۵)	حادثه ای است که بر توانایی سازمان اثر کرده و به از دست دادن استعدادهای سازمانی منجر می شود.
سرلک و همکاران (۱۳۹۴)	بیانگر آن دسته از ضربات و شوک های وارد شده به سازمان است که معمولاً به دلیل سوءکارکرد یک یا چند رکن از ارکان سازمان نظیر افراد، اهداف، ساختار، فناوری و یا محیط به وجود می آید.
احمدی و شیرازی (۱۳۹۴)	ترومای سازمانی بیانگر تجربه جمعی کارکنان از ضربات و شوک های وارده به سازمان است که به موجب آن ساختارهای محافظتی و دفاعی یک سازمان در هم شکسته می شود و سازمان به طور موقت یا دائم دچار آسیب پذیری و ناامیدی شده و صدمات قابل توجهی دریافت می کند

۲-۱. مشخصات سازمان های تروما زده

سازمانهایی که دچار تروما شده اند، معمولاً ویژگی های مشترکی را از خود به نمایش می گذارند. در جدول شماره ۲ برخی از مشخصات و ویژگی های این نوع سازمانها نشان داده شده است. در سازمانهایی که دچار تروما شده اند، افراد به صورت جمعی، احساس یاس و ناامیدی می کنند. آن ها دور نمای روشنی برای خود نمی بینند و این امر موجب افسردگی و از دست رفتن انرژی و انگیزه های کاری آنان می گردد (احمدی و شیرازی، ۱۳۹۴).

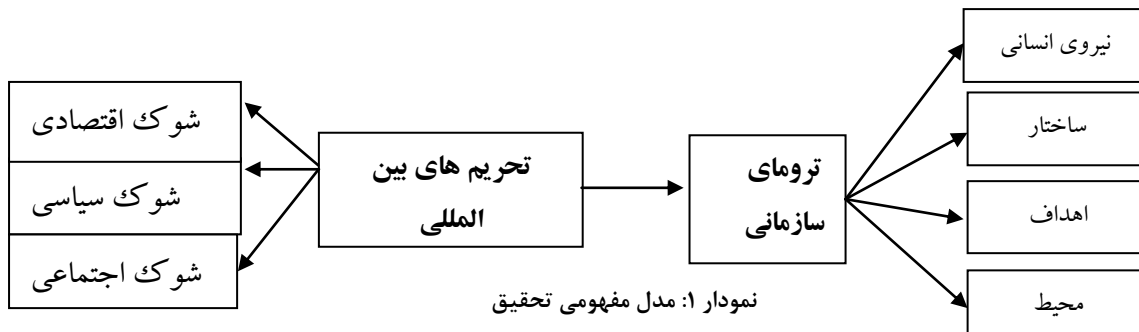
جدول ۲: مشخصات سازمانها و سیستمهای تروما زده

ردیف	مشخصه	شرح
۱	بسته شدن مرز مابین سازمان و محیط	به محیط به عنوان دشمن یا نیروی متخاصم نگاه می شود. در این صورت، بازخور و یا اطلاعات بیرونی اندکی مورد پذیرش قرار می گیرد.
۲	تمرکز بر روابط درونی	به منظور برقراری امنیت و حمایت از کارکنان، بر روابط داخلی (درون سازمانی) تأکید می شود و به بیرونی ها با دید شک و ظن نگاه می شود.
۳	شیوع استرس و اضطراب در سازمان	استرس و اضطراب به سرعت اعضای سازمان را فرا می گیرد
۴	کاهش هویت سازمانی	هویت سازمانی کم رنگ و دچار زوال می شود
۵	وجود افسردگی، ترس و وصبانیت در کارکنان	افراد دچار افسردگی شده و روابط آن ها توأم با ترس و پرخاشگری است.
۶	حاکم شدن روحیه یاس و ناامیدی	افراد، روحیه و خوش بینی خود را از دست داده و در سازمان انگیزه و انرژی لازم برای انجام کارها به چشم نمی خورد.

هورمن، ۲۰۱۵ و وان منبع: وی

². Dutton

۳- مدل و فرضیه‌های تحقیق

با توجه به ادبیات و مبانی نظری و مدل تحلیلی، فرضیه‌های تحقیق بصورت زیر می‌باشد:

۱. تحریم‌های بین‌المللی بر شکل‌گیری ترومای سازمانی در سطح سازمان‌های استان آذربایجان غربی تأثیر دارد.
- ۱-۱. شوک‌های اجتماعی بر شکل‌گیری ترومای سازمانی در سطح سازمان‌های استان آذربایجان غربی تأثیر دارد.
- ۱-۲. شوک‌های اقتصادی بر شکل‌گیری ترومای سازمانی در سطح سازمان‌های استان آذربایجان غربی تأثیر دارد.
- ۱-۳. شوک‌های سیاسی بر شکل‌گیری ترومای سازمانی در سطح سازمان‌های استان آذربایجان غربی تأثیر دارد.

۴- پیشینه پژوهش

در رابطه با تحریم‌های بین‌المللی و ترومای سازمانی و جوانب آن، تحقیقاتی انجام شده است که به چند مورد از این تحقیقات در قالب دو دسته به شرح زیر اشاره می‌شود یلنا و فریال^۳ (۲۰۱۷) با استفاده از داده‌های فصلی دوره ی زمانی ۲۰۰۰ - ۲۰۱۶ و روش خودرگرسیون برداری، به بررسی تأثیرات تحریم‌های بین‌المللی و تأثیرات قیمت نفت بر اقتصاد روسیه پرداخته‌اند در این مطالعه به منظور ارزیابی اثرات تحریم‌ها، از متغیر مجازی استفاده شد به متغیر جازی در فصل‌هایی که تحریم‌های اتحادیه اروپا و ایالات متحده ی آمریکا اعمال شده‌اند، ارزش یک و در سایر فصل‌ها ارزش صفر اختصاص داده شده است. نتایج نشان می‌دهد که اقتصاد روسیه به شدت از نوسانات در قیمت نفت و تحریم‌ها (از طریق تأثیر گذاری بر درآمدهای حاصل از صادرات) تأثیرپذیر است، زیرا تغییرات قیمت نفت و تحریم‌ها بر متغیرهای مورد بررسی (نرخ تورم، نرخ واقعی ارز، تولید ناخالص داخلی) تأثیر گذار بوده‌اند.

مادیهاناز و همکاران (۲۰۱۵) تأثیر ترومای سازمانی در سطح سازمان‌های دولتی و نیمه دولتی بر روی ۱۱۲۲ کارمند مورد بررسی قرار دادند نتایج نشان داد که اگر آثار تروما کنترل نشود، ممکن است به اختلال استرسی پس از تروما تبدیل و سلامت جسمی و روحی فرد را تحت تأثیر قرار دهد. جانسون و همکارانش (۲۰۱۴) به طراحی سیستم‌های مقابله با ضربات روحی و ترومای سازمانی پرداختند نتایج نشان دادند که عوامل اقتصادی و سیاسی و اجتماعی منفی می‌تواند باعث شکل‌گیری ضربات روحی در سطح سازمانها شود. دیهیم پور و همکارانش (۱۳۹۷) در بررسی تأثیر شفافیت سازمانی بر مدیریت ترومای سازمانی با میانجی‌گری سرمایه اجتماعی در سطح نشان دادند که همه مسیرها از شفافیت سازمانی و سرمایه اجتماعی بر مدیریت ترومای سازمانی، همچنین از مسیر شفافیت سازمانی از طریق متغیر میانجی سرمایه اجتماعی بر مدیریت ترومای سازمانی معنادار است و روابط بین آن‌ها تأیید می‌شود و می‌توان نتیجه گرفت توجه به سرمایه اجتماعی در کنار شفافیت سازمانی می‌تواند به مدیریت ترومای سازمانی کمک کند.

³.Yelena & Farial

طبیعی و صادقی (۱۳۹۶) در بررسی اثرات تحریم‌های بین‌المللی و سایر عوامل تأثیرگذار بر نرخ ارز در ایران نشان دادند که تحریم‌های قبل از سال ۱۳۹۱ اثر مستقیم و البته ضعیفی بر نرخ ارز داشته و تحریم‌های سال ۱۳۹۱ از طریق وارد کردن تکانه‌های منفی به دریافتی‌های ارزی نفت و بودجه‌ی دولت، تأثیر مستقیم و قوی‌تری بر نرخ ارز داشته است. همچنین، درآمدهای صادرات نفتی و نظام تک‌نرخ ارز، اثر مثبت و معناداری را بر نرخ ارز نشان داده و متغیرهای شاخص بهای کالاهای مصرفی (CPI) و تولید ناخالص داخلی نیز تأثیری مستقیم و معناداری بر نرخ ارز داشته‌اند.

سپهوند و زارع (۱۳۹۶) در بررسی نقش هشیاری سازمانی بر ترومای سازمانی با توجه به نقش میانجی هوش سیاسی مدیران نشان دادند که نتایج پژوهش نشان می‌دهد که هشیاری سازمانی و هوش سیاسی تأثیر منفی (معکوس) و معناداری بر ترومای سازمانی دارد. یافته‌های پژوهش دلالت بر این دارد که هشیاری سازمانی از طریق هوش سیاسی مدیران می‌تواند تأثیر معناداری در جهت کاهش ترومای سازمانی داشته باشد. دولتی و دیپیم پور (۱۳۹۶) در بررسی تأثیر عوامل ایجادکننده ترومای سازمانی بر ترک‌خدمت کارکنان نظامی نشان دادند که بین ابعاد ایجادکننده ترومای سازمانی و ترک‌خدمت کارکنان، رابطه معنی‌داری وجود دارد و سهم تأثیرگذاری هریک از این عوامل متفاوت است. همچنین این تأثیر بر اساس جنسیت، نوع استخدام، سنوات خدمت و پست سازمانی کارکنان با یکدیگر متفاوت است. گرشاسبی و یوسفی دیندارلو (۱۳۹۵) در بررسی اثرات تحریم بین‌المللی بر متغیرهای کلان اقتصادی ایران نشان دادند که بین تحریم‌های بین‌المللی با رشد اقتصادی و رابطه معناداری وجود دارد؛ و هر چه شدت تحریم‌ها بیشتر باشد تأثیر گذاری بیشتری بر متغیرهای اقتصادی خواهد داشت.

کولیوند و سرلک (۱۳۹۴) تحقیقی با عنوان عوامل ایجاد کننده ترومای سازمانی در بیمارستان‌های خصوصی و راهکارهای کاهش آن (مورد مطالعه بیمارستان خاتم الانبیاء (ص) انجام دادند. نتایج به دست آمده نشان داد که محیط و اهداف بترتیب به عنوان اصلی‌ترین عوامل ایجادکننده تروما در بیمارستان خاتم‌الانبیاء می‌باشند.

سرلک و کولیوند (۱۳۹۴) تحقیقی با عنوان تأثیرات ترومای سازمانی بر مهارت‌های کارکنان در یک بیمارستان خصوصی در ایران انجام دادند نتایج تحقیق نشان داد که رابطه منفی بین ترومای سازمانی و مهارت‌های کارکنان در درجه‌های مختلف وجود دارد که در کوتاه مدت مهارت‌های کارکنان را تضعیف و در بلند مدت باعث کاهش بهره‌وری سازمانی می‌شود.

فرجی دیزجی (۱۳۹۱) در بررسی شوک‌های ناشی از تحریم بر اهداف تحریمی ایران نشان دادند که تحریم اثرات معنی‌داری بر متغیرهای کلیدی اقتصاد ایران دارد. هرچند، اثرات تحریم در طول زمان محدود بوده و تنها منحصر به ۲ تا ۴ سال از زمان وقوع تحریم می‌باشد، تنها به این دلیل که تعدیل ساختارهای اقتصاد تأثیرات اقتصادی و سیاسی تحریم‌ها را کاهش می‌دهد با توجه به ادلبات و مبانی نظری تحقیق مدل تحلیلی تحقیق حاضر به صورت زیر می‌باشد:

۵- روش تحقیق

پژوهش حاضر از نظر هدف کاربردی و از حیث روش گردآوری داده‌ها به صورت پیمایشی و از لحاظ روش آزمون فرضیه‌ها از نوع همبستگی می‌باشد همچنین، برای تشریح داده‌ها از آمار توصیفی استفاده گردید. جامعه آماری تحقیق حاضر شامل مدیران و معاونان سازمان‌های دولتی استان آذربایجان غربی می‌باشد؛ که تعداد آن‌ها ۸۱۲ نفر است. از این میان بر اساس جدول کرجسی و مورگان ۲۶۱ نفر به شیوه نمونه‌گیری خوشه‌ای انتخاب و مورد سنجش قرار گرفتند پرسشنامه مورد استفاده در دو بخش تدوین شد. بخش اول شامل ۵ سؤال در رابطه با اطلاعات پایه و عمومی پاسخگویان و بخش دوم شامل پرسشنامه محقق ساخته تحریم‌های بین‌المللی می‌باشد که با استفاده از نظرات خبرگان طراحی گردید این پرسشنامه دارای ۲۱ سؤال می‌باشد، همچنین پرسشنامه ترومای سازمانی وان و هورمن (۲۰۱۵) که دارای ۲۱ گویه است طیف استفاده شده در پرسشنامه‌های مذکور طیف ۵ درجه‌ای لیکرت می‌باشد. به منظور تعیین روایی پرسشنامه از نظرات متخصصان و خبرگان مدیریت استفاده شده است و پس از تأیید، پرسشنامه در جامعه مورد مطالعه توزیع شد. به منظور سنجش پایایی پرسشنامه‌ها ضریب آلفای کرونباخ استفاده شده است. میزان پایایی (ضریب) تحریم‌های بین‌المللی ۰/۸۷۷ و پرسشنامه ترومای سازمانی ۰/۸۲۱ محاسبه گردید. این اعداد نشان‌دهنده آن است که پرسشنامه‌های مورد استفاده از پایایی مناسبی برخوردار است. در

سطح استنباطی پس از تعیین نرمال بودن توزیع داده‌ها به وسیله آزمون کلموگروف اسمیرنوف، برای بررسی تأثیر تحریم‌های بین‌المللی بر شکل‌گیری ترومای سازمانی سطح سازمان‌های استان آذربایجان غربی از آزمون همبستگی پیرسون و رگرسیون و تحلیل عاملی تأییدی با استفاده از نرم‌افزارهای اس پی اس و لیزرل ۴ تحلیل گردید.

۶- یافته‌های تحقیق

یافته‌های تحقیق بصورت توصیفی و استنباطی بیان شده است. یافته‌های توصیفی نشان می‌دهد ۴۵/۸ درصد پاسخ دهنده گان مرد و ۸/۲ درصد زن بودند، و ۲۱/۶ درصد دارای مدرک فوق دیپلم، ۵۳/۳ درصد دارای مدرک کارشناسی و ۱۷ درصد دارای مدرک کارشناسی ارشد بودند. ۶۲/۵ درصد پاسخ دهنده گان ۲۵-۳۵ سال، ۲۵/۵ درصد ۳۶-۴۵ سال، ۱۲ درصد ۴۶-۵۵ سال سن داشتند. ۷/۲ درصد از کارکنان زیر ۵ سال، ۱۳/۷ درصد بین ۵ تا ۱۰ سال، ۳۹/۲ درصد بین ۱۱ تا ۱۵ سال، ۲۲/۹ درصد بین ۱۶ تا ۲۰ سال، ۹/۸ درصد بین ۲۱-۲۵ سال و ۷/۲ بالای ۲۵ سال سابقه کار دارند. در سطح استنباطی قبل از بررسی سؤالات پژوهش، نرمال بودن توزیع داده‌ها با استفاده از آزمون کولموگروف - اسمیرنوف بررسی شد. بر اساس نتایج این آزمون فرض صفر مبنی بر نرمال بودن توزیع داده‌ها رد نشد و با توجه به اینکه سطح معنی‌داری تمام متغیرها بزرگ‌تر از ۰/۰۵ بود، نشان داد این متغیرها توزیع نرمالی دارند بنابراین، با فرض قرار داشتن متغیرها در سطح فاصله‌ای، می‌توان برای تحلیل داده‌ها از آمار پارامتریک استفاده کرد. جدول شماره ۳ نتایج آزمون کلموگروف اسمیرنوف را نشان می‌دهد

جدول ۳: بررسی نرمال بودن متغیرهای پژوهش

سطح معنی‌داری	کلموگروف اسمیرنوف Z	انحراف استاندارد	میانگین	یافته‌ها متغیرها
۰/۱۰۳	۱/۱۹۴	۰/۷۴۵۵	۲/۴۵۶	تحریم‌های بین‌المللی
۰/۰۹۱	۱/۲۴۶	۰/۶۷۷	۲/۶۰	شوکه‌های اجتماعی
۰/۰۶۳	۱/۳۱۲	۰/۵۶۴	۲/۶۰	شوکه‌های سیاسی
۰/۰۵۸	۱/۳۶۱	۰/۵۸۷	۲/۴۴	شوکه‌های اقتصادی
۰/۰۹۵	۱/۲۲۶	۰/۸۱۴	۲/۷۴	ترومای سازمانی

با توجه به جدول ۲ و نتایج آزمون همبستگی پیرسون، ضریب همبستگی پیرسون بین تحریم‌های بین‌المللی و ابعاد آن: شوکه‌های اجتماعی، اقتصادی، سیاسی با ترومای سازمانی بترتیب ۰/۶۲۵، ۰/۶۵۵، ۰/۷۵۴ و ۰/۶۶۳ بدست آمده که نشان می‌دهد رابطه مثبت، بین تحریم‌های بین‌المللی و ابعاد آن: شوکه‌های اجتماعی، اقتصادی، سیاسی با ترومای سازمانی وجود دارد.

جدول ۴: ضریب همبستگی پیرسون بین هر یک متغیرهای بررسی شده

شماره	متغیرها	۱	۲	۳
۱	تحریم‌های بین‌المللی	۱		
۲	شوکه‌های اجتماعی	۰/۵۵۴**	۱	
۳	شوکه‌های اقتصادی	۰/۶۸۷**	۰/۵۵۸**	۱
۴	شوکه‌های سیاسی	۰/۴۴۷**	۰/۶۹۰**	۰/۷۱۴**

4 . SPss & Lisrell

۱	۰/۴۸۳**	۰/۶۷۴**	۰/۶۲۴**	۰/۷۰۹**	ترومای سازمانی	۵
---	---------	---------	---------	---------	----------------	---

$P < 0.01$; $P < 0.05$

جهت بررسی تأثیر متغیر مستقل (تحریم‌های بین‌المللی و ابعاد آن: شوک‌های اجتماعی، اقتصادی، سیاسی) بر متغیر متغیر وابسته (ترومای سازمانی) از آزمون رگرسیون چندگانه استفاده شده است. نتایج آزمون رگرسیون چندگانه و سطح معناداری آزمون در جدول شماره ۴ نشان می‌دهد که تحریم‌های بین‌المللی و ابعاد آن: شوک‌های اجتماعی، اقتصادی، سیاسی بر ترومای سازمانی تأثیر مستقیم دارد با توجه به ضریب بتا در این آزمون می‌توان بیان نمود که یک واحد تغییر در تحریم‌های بین‌المللی و ابعاد آن: شوک‌های اجتماعی، اقتصادی، سیاسی بترتیب باعث ۰/۷۱۴ تغییرات در ترومای سازمانی می‌شود

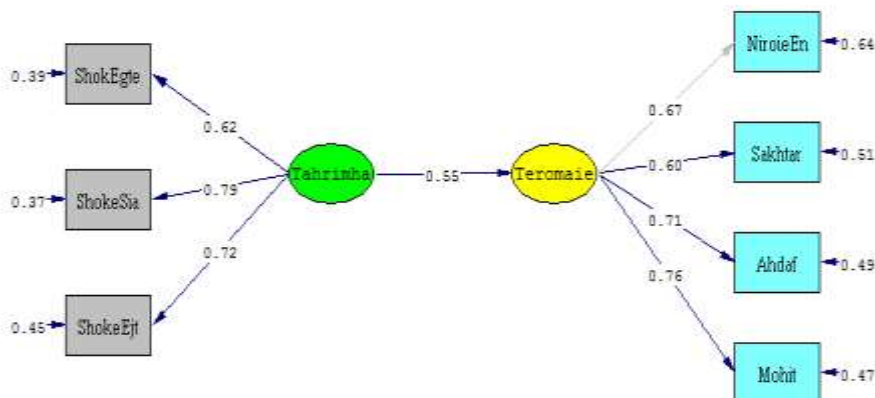
جدول ۵: تحلیل رگرسیون چندگانه برای پیش‌بینی ترومای سازمانی براساس تحریم‌های بین‌المللی و ابعاد آن: شوک‌های

اجتماعی، اقتصادی، سیاسی

متغیر پیش‌بین	متغیرهای ملاک	سطح معنی‌داری	T ضریب معناداری	B ضریب بتا
تحریم‌های بین‌المللی شوک‌های اجتماعی شوک‌های اقتصادی، شوک‌های سیاسی	ترومای سازمانی	۰/۰۰	۱۱/۴۶	۰/۸۲۴
		۰/۰۰	۹/۱۱	۰/۵۵۲
		۰/۰۰	۱۰/۳۹	۰/۶۷۳
		۰/۰۰	۶/۲۸	۰/۴۷۲

بررسی مدل نظری تحقیق

به منظور بررسی تأثیر تحریم‌های بین‌المللی و ابعاد آن: شوک‌های اجتماعی، اقتصادی، سیاسی بر ترومای سازمانی و آزمون فرضیات تحقیق از آزمون تحلیل عاملی تأییدی با استفاده از فن تحلیل مسیر توسط نرم افزار لیزرل استفاده شده است. در ادامه مدل مفهومی پژوهش در دو حالت اعداد معناداری و تخمین استاندارد مورد بحث قرار می‌گیرد.

Chi-Square=290.39, df=160, P-value=0.00000, RMSEA=0.037

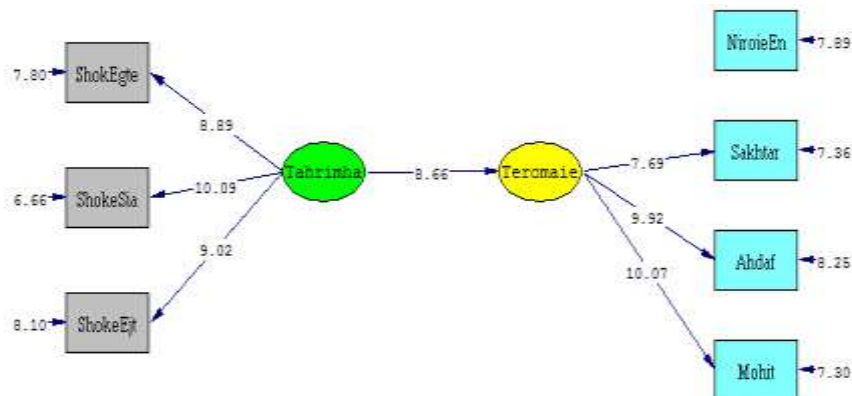
نمودار ۲: مدل نهایی در حالت استاندارد

قبل از آزمون فرضیه های پژوهش باید ابتدا برازندگی کلی مدل مفهومی تحقیق مورد بررسی قرار بگیرد. بهترین شاخص مناسب در نرم افزار لیزرل X^2/DF می باشد که هر چه کوچکتر از ۳ باشد مدل دارای برازش (تناسب) بهتری است. این مقدار در مدل مفهومی این تحقیق ۲/۱۹ بدست آمده است که نشان دهنده برازش خوب مدل می باشد. شاخص دیگر RMSEA (میانگین مجذور خطاهای مدل) می باشد. این شاخص بر اساس خطاهای مدل ساخته می شود. زمانی که مقدار این آماره کمتر از ۰/۰۸ باشد نشان میدهد که مدل برازش خوبی برخوردار است.

جدول ۶: شاخص های برازش مدل تأثیر تحریم های بین المللی و ابعاد آن: شوک های اجتماعی، اقتصادی، سیاسی بر ترومای سازمانی

شاخص	X^2/df	RMSEA ^۵	CFI ^۶	RFI ^۷	GIF ^۸	AGFI ^۹
دامنه قابل قبول	کمتر از ۳	کمتر از ۰/۰۸	نزدیک به ۱	نزدیک به ۱	نزدیک به ۱	نزدیک به ۱
شاخص مدل	۱/۸۱	۰/۰۳۷	۲/۰۶۳	۱/۰۸۹	۱/۲۸	۰/۹۹

جدول ۵، حالت معناداری ضرایب و پارامترهای مدل یاد شده را نشان می دهد که تمامی ضرایب بدست آمده معنادار شده اند؛ زیرا مقدار آزمون معناداری آن ها از عدد ۱/۹۶ بزرگتر است. همچنین جدول شماره ۶، مقدار تاثیرات متغیرهای مدل را نشان می دهد.

Chi-Square=290.39, df=160, P-value=0.00000, RMSEA=0.037

نمودار ۳: مدل مفهومی تحقیق در حالت اعداد معناداری

۵. (ریشه میانگین مجذورات تقریب) Root Mean Square Error of Approximation

۶. Comparative Fit Index (شاخص برازش تقریبی)

۷. Relative Fit Index (شاخص نسبی برازندگی)

۸. Goodness-of-Fit Index (شاخص برازندگی)

۹. Adjusted Goodness-of-Fit Statistic (شاخص برازندگی تعدیل شده)

جدول ۷: تاثیرات مستقیم تحریم‌های بین‌المللی بر ترومای سازمانی

متغیرها	t آماره	ضریب مسیر	ضریب معنی‌داری
تحریم‌های بین‌المللی بر ←			
ترومای سازمانی	۸/۶۶	۰/۵۵	۰/۰۰۱

با توجه به جداول شماره ۴-۶ اثر معنی‌داری مربوط به اثر مستقیم تحریم‌های بین‌المللی بر شکل‌گیری ترومای سازمانی در سطح سازمان‌های استان آذربایجان غربی بر اساس بار عاملی (۸/۶۶) می‌باشد که در سطح ۰/۰۰۱ معنی‌دار می‌باشد همچنین بار عاملی مربوط به تأثیر تحریم‌های بین‌المللی بر شکل‌گیری ترومای سازمانی در سطح سازمان‌های استان آذربایجان غربی ۰/۵۵ می‌باشد؛ که نشان می‌دهد ۵۵ درصد تغییرات شکل‌گیری ترومای سازمانی در سطح سازمان‌های استان آذربایجان غربی توسط تغییرات تحریم‌های بین‌المللی تبیین می‌شود.

۷- بحث و نتیجه‌گیری

تحقیق حاضر با هدف بررسی تأثیر تحریم‌های بین‌المللی بر ترومای سازمانی می‌باشد. نتایج تحقیق حاضر نشان داد بین تحریم‌های بین‌المللی و ابعاد آن (شوکه‌های اقتصادی، شوک‌های سیاسی و شوک‌های اجتماعی) و ترومای سازمانی در سطح سازمان‌های استان آذربایجان غربی رابطه معنی‌داری دارد همچنین نتایج آزمون رگرسیون خطی نشان داد که شوک‌های اقتصادی، اجتماعی و سیاسی بر شکل‌گیری ترومای سازمانی تأثیر دارد در بررسی اثر شوک‌های اقتصادی نتایج تحقیقات نشان می‌دهد که تحریم‌های قبل از سال ۱۳۹۱ اثر مستقیم و البته ضعیفی بر نرخ ارز داشته و تحریم‌های سال ۱۳۹۱ از طریق وارد کردن تکانه‌های منفی به دریافتی‌های ارزی نفت و بودجه‌ی دولت، تأثیر مستقیم و قوی‌تری بر نرخ ارز داشته است. لذا شوک‌های اقتصادی در اثر تحریم‌های بین‌المللی با تغییر بودجه بندی و کاهش بودجه سالانه می‌تواند در توسعه سازمان‌های دولتی و عملی نمودن نوآوری‌ها در ارائه خدمات در نتیجه سکون زدگی و ترومای سازمانی نقش داشته باشد. در مورد شوک‌های سیاسی در راستای تحریم‌های بین‌المللی می‌توان بیان نمود که جمهوری اسلامی همواره با تحریم‌ها روبرو بوده و سیاست و روابط خارجی آن، به خصوص با ایالات متحده و اتحادیه اروپایی، تحت تأثیر تحریم‌ها قرار داشته است. توافق بین‌المللی برجام (۱۳۹۴)، پس از تحریم‌های متوالی، موافقان و مخالفان را به گمانه زنی‌های بسیار درباره بازتاب برجام در سیاست خارجی دو کشور برانگیخته است. به باور موافقان برجام، این توافق به معنای خاتمه سیاست‌های تحریم ایالات متحده علیه جمهوری اسلامی است. در حالی که به واسطه شرایط پیچیده خاورمیانه، گسترش تروریسم و وضعیت گذار ژئوپلیتیک منطقه، تحقق چنین شرایطی بعید به نظر می‌رسد. کنگره ایالات متحده با مطالعه هزینه و پیامدهای تحریم‌های چندجانبه علیه ایران، به این باور رسیده است که تحریم عواقب و اشتباهات محاسباتی جنگ در عراق را به دنبال ندارد و در محاسبه هزینه و فایده نیز با صرف هزینه کمتر، سود بیشتر را حاصل می‌نماید دلیل موفقیت مذاکرات هسته‌ای با جمهوری اسلامی ایران را شدت‌گیری تحریم‌های هسته‌ای می‌پندارند و به استمرار این سیاست در دستیابی به اهداف خود خوش بین به نظر می‌رسند. در این راستا نباید از نقش رژیم صهیونیستی و پادشاهی عربستان سعودی در استمرار سیاست تحریم جمهوری اسلامی غافل بود بازیگران ضدایرانی فوق با فضاسازی روانی موجبات حفظ و استمرار وضعیت گذشته سیاست تحریم بین‌المللی علیه جمهوری اسلامی را ترویج می‌کنند که در این حوزه فروش و صادرات نفت با مشکل مواجه شده و بودجه بندی دولت نیز تحت تأثیر شوک‌های سیاسی قرار گرفته و در این حوزه نیز بودجه کلانی جهت دور زدن تحریم‌های ایجاد و

اثرات آن بر حوزه کسب و کار در سطح سازمان‌های دولتی و خصوصی می‌شود. از طرف دیگر افزایش تورم در سایه تحریم‌های اقتصادی باعث ایجاد نارضایتی در سطح داخل و رشد بیکاری می‌شود که اثرات بیکاری در سطح جامعه می‌تواند باعث افزایش انحرافات اجتماعی، بزهکاری و فساد در سطح جامعه شود که در این حوزه نیز عدم همکاری و مشارکت مردم با ادارات دولتی باعث شکست افزایش اعتراضات در سطح جامعه می‌شود که در این حوزه نیز عدم همکاری و مشارکت مردم با ادارات دولتی باعث شکست طرح‌های جرایبی خواهد شد که به نوعی باعث شکست سازمانها در حوزه‌های مختلف عملکردی خواهد شد. نتایج تحقیق دیهیم پور و همکارانش (۱۳۹۷) که در بررسی تأثیر شفافیت سازمانی بر مدیریت ترومای سازمانی با میانجی‌گری سرمایه اجتماعی در سطح نشان دادند که همه مسیرها از شفافیت سازمانی و سرمایه اجتماعی بر مدیریت ترومای سازمانی، همچنین از مسیر شفافیت سازمانی از طریق متغیر میانجی سرمایه اجتماعی بر مدیریت ترومای سازمانی معنادار است و روابط بین آن‌ها تأیید می‌شود و می‌توان نتیجه گرفت توجه به سرمایه اجتماعی در کنار شفافیت سازمانی می‌تواند به مدیریت ترومای سازمانی کمک کند با نتایج تحقیق حاضر هم خوانی دارد نتایج تحقیق طیبی و صادقی (۱۳۹۶) که در بررسی اثرات تحریم‌های بین‌المللی و سایر عوامل تأثیرگذار بر نرخ ارز در ایران نشان دادند که تحریم‌های قبل از سال ۱۳۹۱ اثر مستقیم و البته ضعیفی بر نرخ ارز داشته و تحریم‌های سال ۱۳۹۱ از طریق وارد کردن تکنه‌های منفی به دریافتی‌های ارزی نفت و بودجه‌ی دولت، تأثیر مستقیم و قوی‌تری بر نرخ ارز داشته است. همچنین، درآمدهای صادرات نفتی و نظام تک‌نرخ ارز، اثر مثبت و معناداری را بر نرخ ارز نشان داده و متغیرهای شاخص بهای کالاهای مصرفی (CPI) و تولید ناخالص داخلی نیز تأثیری مستقیم و معناداری بر نرخ ارز داشته‌اند با نتایج تحقیق حاضر هم خوانی دارد. نتایج تحقیق سپهوند و زارع (۱۳۹۶) که در بررسی نقش هشیاری سازمانی بر ترومای سازمانی با توجه به نقش میانجی هوش سیاسی مدیران نشان دادند که نتایج پژوهش نشان می‌دهد که هشیاری سازمانی و هوش سیاسی تأثیر منفی (معکوس) و معناداری بر ترومای سازمانی دارد. یافته‌های پژوهش دلالت بر این دارد که هشیاری سازمانی از طریق هوش سیاسی مدیران می‌تواند تأثیر معناداری در جهت کاهش ترومای سازمانی داشته باشد با نتایج تحقیق حاضر هم خوانی دارد. نتایج تحقیق گرشاسی و یوسفی دیندارلو (۱۳۹۵) که در بررسی اثرات تحریم بین‌المللی بر متغیرهای کلان اقتصادی ایران نشان دادند که بین تحریم‌های بین‌المللی با رشد اقتصادی و رابطه معناداری وجود دارد؛ و هر چه شدت تحریم‌ها بیشتر باشد تأثیر گذاری بیشتری بر متغیرهای اقتصادی خواهد داشت با نتایج تحقیق حاضر هم خوانی دارد. با توجه به نتایج تحقیق جهت پیشگیری از ترومای سازمانی، برنامه ریزی مناسب در جهت افزایش بکارگیری نیروی کار در سطح سازمانها و شرکتهای دولتی و خصوصی، توجه به مساله رانت خواری و فسادهای مالی در سطح سازمان‌های دولتی و برخورد با آنان، سیاستگذاری مناسب در مورد سازمان‌های دولتی و شرکتهای خصوصی و حمایت از آنان جهت ارائه خدمات جدید، نظرخواهی از مدیران با تجربه و نخبگان دانشگاهی در مورد سیاستگذاری سازمانها جهت تضمین موفقیت آن در مراحل اجرایی، متکی بودن به اقتصاد داخلی و حمایت از تولید داخلی، حمایت از سرمایه گذاران داخلی جهت افزایش واحدهای تولیدی جهت ارز آوری بیشتر، راه اندازی شرکت های دانش بنیان جهت تولید محصولات جدید و خارج شدن از وابستگی به سایر کشورها، حمایت از ایده های خلاق در سطح سازمانها در جهت کاهش هزینه های تولیدی در جهت کاهش پیامدهای حاصل از تحریم‌های بین‌المللی به سازمانها ارائه می‌گردد.

منابع

۱. آل کجباف، حسین؛ انصاریان، مجتبی. (۱۳۹۳). تأثیر تحریم‌های یک جانبه و چندجانبه بر ایران از منظر حق بر سلامت شهروندان ایرانی، فصلنامه حقوق پزشکی، ۸(۲۹): ۱۱-۴۴.
۲. احمدی، فریدون؛ فرهی، علی؛ میانداری، کمال؛ شیرازی، اسکندر. (۱۳۹۴). طراحی و تبیین ابعاد سازمانی مدل سازمان حافظ کارکنان از ضربات روحی، فصلنامه پژوهش‌های مدیریت منابع انسانی دانشگاه جامع امام حسین (ع)، ۷(۲): ۲۳۶-۲۰۹.

۳. احمدی، فریدون، شیرازی، اسکندر. (۱۳۹۴). طراحی و تبیین ابعاد محیطی سازمان اداره کننده ضربات روحی در بخش دولتی، فصلنامه مدیریت سازمان‌های دولتی، سال سوم شماره ۱۰، ۹۱-۱۰۶.
۴. حسنونند، علی اکبر؛ حسنونند، داریوش؛ نادمی، یونس. (۱۳۹۷). تأثیر تحریم‌ها بر صادرات غیرنفتی ایران، فصلنامه سیاست‌های راهبردی و کلان، ۶(۴): ۶۶۶-۶۸۰.
۵. دیهیم پور، کمال؛ میاندری، مهدی؛ نجاری، رضا؛ عابدی جعفری، حسن. (۱۳۹۷). تأثیر شفافیت سازمانی بر مدیریت ترومای سازمانی با میانجی‌گری سرمایه اجتماعی، مدیریت سرمایه اجتماعی، ۵(۳): ۳۳۷-۳۶۳.
۶. دیهیم پور، مهدی؛ دولتی، حسن. (۱۳۹۶). تأثیر عوامل ایجادکننده ترومای سازمانی بر میزان ترک خدمت کارکنان نظامی، فصلنامه پژوهش‌های مدیریت منابع انسانی دانشگاه جامع امام حسین (ع)، ۹(۴): ۸۱-۱۰۶.
۷. سپهوند، رضا؛ زارع، فرجام. (۱۳۹۶). نقش هشیاری سازمانی بر ترومای سازمانی با توجه به نقش میانجی هوش سیاسی مدیران، پژوهش‌های مدیریت منابع سازمانی، ۷(۴): ۹۵-۱۱۰.
۸. سرلک، محمد علی، شیرازی، اسکندر، کولیوند، پیر حسین. (۱۳۹۴). مدیریت ضربات روحی سازمانی، انتشارات مرکز تحقیقات مغز و اعصاب دانشگاه خاتم الانبیاء، تهران، ۲۳-۲۵.
۹. سرلک، محمدعلی؛ کولیوند، پیرحسین. (۱۳۹۴). تأثیرات ترومای سازمانی بر مهارت‌های کارکنان در یک بیمارستان خصوصی در ایران، فصلنامه شفای خاتم، ۴(۱): ۴۵-۵۵.
۱۰. شجری پرستو. (۱۳۹۳). از رکود تا بهبود اقتصادی، تازه‌های اقتصاد، دوره جدید، ۷(۱۲۶): ۷۳-۸۳.
۱۱. فرج‌وند، اسفندیار. (۱۳۹۶). از هم‌افزایی تا هم‌آفرینی، فصل‌نامه مدیریت سازمان‌های دولتی، ۶(۱): ۵۱-۶۱.
۱۲. کولیوند، پیرحسین؛ سرلک، محمدعلی. (۱۳۹۴). عوامل ایجادکننده ترومای سازمانی در بیمارستان‌های خصوصی و راهکارهای کاهش آن (مورد مطالعه بیمارستان خاتم الانبیاء (ص)، فصلنامه مدیریت سازمان‌های دولتی، ۴(۱): ۱۰۹-۱۲۰.
۱۳. گرشاسبی، علیرضا؛ یوسفی دیندارلو، مجتبی. (۱۳۹۵). بررسی اثرات تحریم بین‌المللی بر متغیرهای کلان اقتصادی ایران، فصلنامه تحقیقات مدل‌سازی اقتصادی، ۱(۲۵): ۱۲۹-۱۵۴.
۱۴. عنابستانی، ابوالحسن. (۱۳۹۲). تحریم‌های اقتصادی و حقوق بنیادین بشر، موسسه مطالعات و پژوهش‌های حقوقی شهر دانش.
۱۵. طبیبی، سیدکمیله؛ صادقی، عبدالرسول. (۱۳۹۶). بررسی اثرات تحریم‌های بین‌المللی و سایر عوامل تأثیرگذار بر نرخ ارز در ایران، تحقیقات اقتصادی، ۲(۳): ۶۴۱-۶۶۴.
۱۶. مختاری هشی، حسین. (۱۳۹۴). تأثیر تحریم‌های بین‌المللی بر عوامل قدرت ملی؛ با تأکید بر تحریم‌های شورای امنیت سازمان ملل بر علیه ج.ا.ایران، فصلنامه ژئوپلیتیک، ۱۱(۱): ۱۳۴-۱۷۳.
۱۷. منظور، داوود؛ مصطفی پور، منوچهر. (۱۳۹۲). بازخوانی تحریم‌های ناعادلانه: ویژگی‌ها، اهداف و اقدامات، فصلنامه سیاست‌های مالی و اقتصادی ویژه نامه کارنامه اقتصادی دولت، ۱(۲): ۲۱-۴۲.
۱۸. نادمی، یونس؛ حسنونند، داریوش. (۱۳۹۸). شدت تحریم‌ها و فقر در ایران: لزوم لغو تحریم‌ها از منظر حقوق بشر، فصلنامه مطالعات راهبردی سیاستگذاری عمومی، ۹(۳۱): ۱۵۳-۱۷۳.
۱۹. نیکوگفتارصفا، حمیدرضا؛ رادادی، علی. (۱۳۹۴). تحلیل راهبردی تحریم‌های تحمیلی بر جمهوری اسلامی ایران (مبتنی بر الگوی واردن)، فصلنامه مطالعات راهبردی بسیج، ۱۸(۶۶): ۲۵-۴۴.
۲۰. یاری، احسان؛ رضایی، دانش؛ غلامی، محمدحسن. (۱۳۹۷). گونه‌شناسی تحریم‌های بین‌المللی اعمال شده علیه جمهوری اسلامی ایران، فصلنامه مجلس و راهبرد، ۲۶(۹۹): ۶۳-۸۸.

21. Baghirov, A. (2014). Direct and indirect effects of oil price shocks on economic growth: case of Lithuania, Master Thesis: Financial Economics. Vilnius, ISM University of Management and Economics.

22. Carter, M. Z., Armenakis, A. A., Field, H. S., & Mossholder, K. w. (2013). Transformational leadership, relationship quality and employee performance during continuous incremental organizational change. *Journal of Organizational Behavior*, 34(7), pp. 942 – 958.
23. Hormann, S., & Vivian, P. (2005). Toward an understanding of traumatized organizations and how to intervene in them. *Traumatology*, 11(3), 159-169.
24. Faraji S.D, (2012). “Early phase success and long run failure of economic sanctions With an application to Iran” .Working Papers are available in electronic format at www.iss.nl
25. Jansen, R. J. G., Curseu, P. L., Vermeulen, P. A. M., Geurts, J. L. A., & Gibcus, P. (2013). Information processing and strategic decision-making in smalland medium-sized enterprises: The role of human and social capital in attainingdecision effectiveness. *International Small Business Journal*, 31(2), 192-216
26. Hormann, Shana D. Lynn, (2007) "Organizational Trauma: A Phenomenological Study of Leaders in Traumatized Organizations", Dissertations & Theses. Paper 184. <http://aura.antioch.edu/etds/184>
27. Madihanaz, H.F. (2015). Metaphors of organizational trauma and organizational development: A case example. *Organizational Development Journal*, 9(4), 22–30
28. Yelna, M. H.; Ferial, N. B. and Dogan, N. (2017); “The Impact of Oil Price Shocks on the Economic Growth of Selected MENA Countries”. *The Energy Journal*, 3(1): 149-176
29. Vivian, P., & Hormann, S. (2002). Trauma and Healing in Organizations. *OD Practitioner*, 34(4), 37-42.
30. Vivian, P., & Hormann, S. (2015). Persistent Traumatization in Nonprofit Organizations. *OD Practitioner*, 47(1), 25-30.
31. Vivian, Patricia and Hormann, Shana (2013)*Organizational Trauma and Healing*, CreatSpace, North Charleston, SC. ISBN-13:978-147918851

Impact of international sanctions (social, economic, political shocks) on Organizational Trauma formation (Western Azerbaijan province study

Skandar Shirazi

Assistant Professor, Department of Public Administration, Payame Noor University, Tehran, Iran

Abstract

The general purpose of this study is to study the effect of international sanctions (social, economic, political shocks) on the formation of organizational trauma at the level of organizations in West Azerbaijan province. The present research is in the category of descriptive survey research in terms of applied purpose and method. The statistical population of the present study is the managers and deputies of government organizations at the level of organizations in West Azerbaijan province Which numbers 812 people, The statistical sample size was estimated to be 261 people using the Cochran relation And has been selected by cluster sampling method. Data collection tools are a researcher-made questionnaire of international sanctions and Wei Van and Horman (2015) organizational trauma questionnaire. After measuring the validity and reliability and ensuring it, a statistical sample was provided. Descriptive and inferential statistical methods have been used to analyze statistical data. Thus, descriptive statistics method was used to classify, summarize and describe statistical data After determining the normality of data distribution by Kolmogorov-Smirnov test, Pearson correlation and regression tests were used to test the research hypotheses at the inferential level. The results showed that international sanctions and their dimensions: social shocks and political shocks and economic shocks have a positive effect on the formation of organizational trauma at the level of organizations in West Azerbaijan province. Therefore, it can be concluded that international sanctions are effective in the formation of organizational trauma at the level of organizations in West Azerbaijan Province.

Keywords: International Sanctions; Social, Economic, Political Shocks; Organizational Trauma;
